

druge mame so popustile, moja nikoli

O Marti Zore vemo vse. Pa pravzaprav nič. Je ena tistih žensk, ki pusti vtis. Čudovit vokal. In njene modre oči. Zvonek smeh. Pred leti je izvedla manever daleč od ponorelega sveta in se umaknila v zasebnost, kjer ustvarja glasbo. Od zadnjih projektov je ponosna na koncert Sprehod skozi zgodovino glasbe. Muzikalen je tudi njen sin Mihael. Je kitarist in prav zdaj opravlja maturo.

Sprašuje: KLAVDIJA MIKO
Foto: NEŽA ZORE POKORN, DEAN DUBOKOVIČ IN OSEBNI ARHIV

Ob njegovem odraščanju sem se prevetrila. Denimo, ko je štirinajstleten pripeljal domov svojo petnajstletno punco ... To sem sicer požrla, a potem je na vsak način želel sam k njej tudi na morje v drugo državo, kjer je bila lepa violinistka na violinskem taboru ... Ne sprašujte me, kako se je ta boj končal!

Mihael, zaupajte mi prosim, kaj v resnici veste o mami.

Mihael: Moja mama je popolnoma umetniška duša. Je zelo temperamentna in zelo nekonvencionalna mama. Ko me je pri enajstih letih peljala na koncert Metallice in prišla na roditeljski sestanek v šolo v strganih kavbojkah, sem dojel, da imam zares zelo kul mamo. (*Glasi smeh.*) A če sem ušpilil kakšno večjo neumnost, je bila tudi edina med vsemi mamami, ki se je dosledno držala kazni, ki mi jo je naložila. Druge so že vse popustile, le moja je vztrajala.

In če na hitro pobrsbate po spominu, kaj je bila najstrožja kazen?

Mihael: Menda sem imel dvanajst let. V šoli smo ga res nekaj lomili in mami mi je za tri mesece vzela telefon, prav toliko časa tudi nisem smel ven s prijatelji. Spomnim se, delal sem kljukice na koledarju in odšteval dneve svoje kazni, mami pa ni popustila niti za en dan. (*Skomigne z rameni.*)

Poslušam njene nasvete, kako se znajti. O tem marsikaj ve. Spreva se zelo redko, ko pa se, sva res glasna in drug drugemu ne pustiva do besede. A to traja kratek čas. Seveda vedno sledi pogovor v normalni jakosti.

Marta, lahko si mislim, da slovensko malikovanje povprečnosti za vas ni vredno piškavega oreha?

Marta: Res ni. Živ dolgčas! (*Vihravo zamahne z dlanjo.*)

V kakšnem odnosu sta trenutno?

Mihael: Imava super odnos. Velikokrat se skupaj do solz nasmejiva, kar najbrž pove vse.

Marta: (*Pokima.*) Dobro nama gre. Topla in prijazna mama sem.

O vas, Marta, ne kroži veliko tračev.

Marta: Oh, kakšen se najde, a je tako trapast, da ga sploh omenjala ne bom. Trače si vedno izmislijo nevoščljive ženske, moški zagotovo ne. Njim se tega sploh ne ljubi početi, ženske imajo pa precej energije in domišljije za to. Veste, na Gorenjskem pravimo takole: »Vsak tele ma svoj vesele, vsak bk pa svoj štrk.«

Sicer pa, z glasbenih odrov in iz medijskega sveta ste se za nekaj časa umaknili v zasebnost. Ravno dovolj, da smo vas začeli pogrešati.

Marta: Če v tako majhni deželi ves čas delaš cirkus, se te ljudje gotovo naveličajo. Sem pa v tem obdobju ustvarila veliko nove glasbe in mi je umaknjenost absolutno ustrezala.

Ženske, toliko bolj samske ali brez otrok, nekje na sredini življenja (ali prej, seveda) rade začnemo tuhtati, ali nadaljevati, vztrajati na zastavljeni poti ali morda vendar spremeniti smer delovanja. Kaj je najodločilnejše, da človek

Povejte po pravici, še kdo zažvižga za vami: »Hej, Marta Zore, dej, a boš kaj zapela?« Namreč, več kot dve desetletji je minilo od Melodij morja in sonca, a skladbo Še si tu smo pač vzeli za svojo.

Marta: Da, tu in tam še. (Smeh.) Pred leti je neko dekle v Kopru ob obali prodajalo sladkorno peno, ki jo obožujem. Zavrtelo se je na peti in me mimogrede nagovorilo: »Če mi zapojete Še si tu, vam dam peno zastonj.« Meni se je zdel predlog za crknit smešen in v trenutku sem začela na ves glas prepevati: Še si tuuuu z menooolj ... No, prisluzila sem si tisto roza peno. (Utripne s trepalnicami.)

Mihael, kaj je pomenilo odraščati z mamo?

Mihael: Odraščati z mojo mamo predvsem nikdar ni bilo dolgočasno. Idej ji nikoli ne zmanjka. Ena njenih bolj zabavnih je bila vsekakor, ko sva si na njeno veliko željo privoščila adrenalinsko vožnjo z letalom, ki je v zraku izvajalo najrazličnejše akrobacije. Divje je bilo. Takoj za tem je moja mama – oprostite izrazu – pobruhala vse okoliške gozdove in potem tri dni ležala v postelji. A to ji seveda ni vzelo volje. Nedolgo po tem je na tak polet spravila še svojo nekaj čez 70 let staro mamo. In moja babi je bila seveda za. Takšne so Zoretove ženske. (Smeh.)

Marta: Kaj naj porečem ob tem?! Življenje je kratko. Torej – akcija.

Bržkone imate v genih razmišljanje, da je življenje prekratko in ne morete čakati na upokožitev ter šele takrat početi stvari, ki so vam res pri srcu.

Marta: Moja mama je nekoliko zunajserijska. (Dvigne obrvi.) Ko smo bili v gorah, se je denimo prva šla dričat po ledeniku. Pozor – po zadnji plati. No, zna tudi nič hudega sluteče prijateljice ob dopoldanski kavi spraviti v zadrego z vprašanjem, kaj si mislijo o delcih v hadronskem trkalniku v Cernu. Itd. Moj oče je bil glasbenik, kitarist, ki je od mladih nog skrbel za konje in jih seveda tudi divje jezdil. Hja, bo že držalo, da geni najbrž marsikaj lahko pojasnijo.

Mihael, ste imeli kdaj kakšno ugodnost, ker ste sin priznanih in zapriseženih glasbenikov? Ali je bilo ravno nasprotno?

Denimo, slišite kdaj kakšno na račun »preskakovanja« vrste?

Mihael: Pogosto se kdo začudi: »O, a Marta Zore je tvoja mama?!« (Nasmešek.) Mislim, da se mi je zato večkrat zgodila kakšna »ugodnost«.

Denimo, pri njenih poslušalcih vedno doživim zelo lep sprejem in pozornost. Kaj hujšega me ni doletelo.

Koliko je v vas mamine frfotavosti, nabritosti, vedoželjnosti in kaj imate očetovega?

Mihael: Mislim, da imam veliko lastnosti po mami, po očetu pa sem zagotovo podedoval temne oči in lase.

Starši so se ločili, ko ste dopolnili osem mesecev. Česa vas je oče vendar naučil, česa vas mami ni mogla?

Mihael: Všeč mi je očetov nasvet, ko pravi: »Vedno poglej na zadevo z dveh plati.« In »zrihtal« mi je še dva krasna polbrata. (Iskren nasmešek.)

Zagotovo so bili trenutki vajinega sobivanja, ko vas je mama živcirala. Pa vendar – kaj vam je dala?

Mihael: Ja, ko sem moral vaditi klavir, mi je šla res na živce. (Smeh.) Od nje sem se naučil pozitivnega odnosa in strpnosti do vsega drugačnega.

Marta: Ob njegovem odraščanju sem se prevetrila. Denimo, ko je štirinajstleten pripeljal domov svojo petnajstletno punco ... To sem sicer požrla, a potem je na vsak način želel sam k njej tudi na morje v drugo državo, kjer je bila lepa violinistka na violinskem taboru ... Ne sprašuj me, kako se je ta boj končal! Bila so obdobja, ko je bilo kar divje, a sva dobro zvozila.

Občutek imam, da ste vzgajali po občutku in zdravi pameti ter niste veliko in po nepotrebnem komplicirali. Se motim? Kako ste grizli skozi to, da morate biti tudi dosledni in ne popuščati, ker je to za sinovo dobro?

Marta: Ne, jaz ne kompliciram, želim pa iskren odnos. Midva vedno vse predebatirala. Pa ne tako, da bi jaz nastopala v vzvišeni vlogi nekoga, ki vse ve. Nikakor. Ne vem vsega, sem bila odkrita, zato mi povej svoje občutke, jaz bom svoje in skupaj poiščiva najboljšo pot. Pri kritikah skušam biti realna in konstruktivna. Vsak je za kaj dober, nihče pa ni za vse.

Mihael: Poslušam njene nasvete, kako se znajti. O tem marsikaj ve. Spreva se zelo redko, ko pa se, sva res glasna in drug drugemu ne pustiva do besede. A to traja kratek čas. Seveda vedno sledi pogovor v normalni jakosti.

Marta: Pravzaprav je hecno, ko človek kriči. (Smeh.)

Se vam je kdaj zataknilo, ker pač vzgajate otroka drugega spola? Mislim, ni fantov včasih težko razumeti?

Marta: Hm, sploh ne! So pa res v marsičem drugačni, a to se mi zdi super. Mihael denimo trenira boks in nekako sem morala prebaviti dejstvo, da je ta šport lahko tudi zelo grob. Pred kratkim je imel svojo prvo tekmo, na kateri je zmagal, in to s tako prednostjo, da so jo morali prekiniti, ker je bil prehud tekmeč. Seveda tudi on prinese domov kakšno modrico. Kaj vem, morda to laže prenašam, ker sem bila tudi sama v državni reprezentanci za atletiko in še zdaj vsak dan eno uro tečem oziroma se ukvarjam s fitnessom.

Ne kompliciram, želim pa iskren odnos. Midva sva vedno vse predebatirala. Pa ne tako, da bi jaz nastopala v vzvišeni vlogi nekoga, ki vse ve. Nikakor. Ne vem vsega, sem bila odkrita, zato mi povej svoje občutke, jaz bom svoje in skupaj poiščiva najboljšo pot.

Je kaj, kar bi vsaka mama, ki vzgaja sina, morala vedeti?

Marta: Naj se ukvarja s kakšnim športom. Pošljite ga vsako poletje k tabornikom, kjer bo tri tedne brez vas. Pustite mu svoj mir, ko ga potrebuje. Ne gnjavite ga ves čas.

Pred leti, ko sva govorili za Ono, ste dobrohotno dejali: »Če denimo čakaš na nekakšne popolne okoliščine, ko

boš spočit, bo vse zlikano, otrok bo imel narejeno nalogo in ne vem kaj še vse, potem se veliko trenutkov ne bo zgodilo. Zato – teči kdaj ven, z žogo in otrokom, ter pozabi na red in pravila. Stvari ne smemo jemati preveč zares. Mnogokrat v resnici nimajo teže. Kar je bilo še včeraj najpomembnejše, je danes nič. Kot da nikoli ni bilo.« Zato, če se ozrete nazaj, najbrž ne morete reči, da si niste vzeli časa za Mihaela in med vama ni nič neizgovorjenega?

Marta: Vedno sem si vzela čas zanj. In še si ga. Z največjim veseljem.

Vajin ubrani odnos je pred leti vključevalo tudi tekmovanje v trebušnjakih, bordanje, hribolazenje itd. Tudi ribolov?! Kdaj vama je zdaj skupaj najlepše?

Marta: Ne, na ribolov skupaj še nisva šla, je pa v načrtu. Sicer najraje ob kakšnem pivu igra tarok s prijatelji.

Mihael: Ja, to je super.

Mame včasih naredimo tudi kaj nelogičnega, vendar smo ljubeče. In nas ves čas po malem skrbi. Češ, je naš otrok oblekel spodnjo majico? Ali je vzel dežnik? Ne glede na to, ali imajo potomci štiri leta ali štirideset.

Mihael: Ja, res je. (Smeh.) Tudi moja mama si ne more pomagati, da me ne bi opominjala.

Marta, kaj se zgodi v srcu, če rečem Mihael?

Marta: Ljubezen.

Kaj pa tole: igranje na saksofon?

Marta: Je lahko kaj bolj seksi?!

Mihael, katere so tri asociacije na besedo mama?

Mihael: Ljubezen. Občutek varnosti. Sproščenost.

Moja mama je temperamentna in zelo nekonvencionalna. Ko me je pri enajstih peljala na koncert Metallice in prišla na roditeljski sestanek v strganih kavbojkih, sem dojel, da imam zares zelo kul mamo. A če sem ušpičil kakšno večjo neumnost, je bila tudi edina med vsemi mamami, ki se je dosledno držala kazni, ki mi jo je naložila. Druge so že vse popustile, le moja je vztrajala.

naredi korak naprej? Za preobrat? Kakšna je vaša osebna filozofija?

Marta: Slovenija je izjemno majhno tržišče, na katerem mnogo stvari deluje povsem drugače kot na večjih tržiščih. Poleg tega se je na redkokaterem področju stanje tako spremenilo kot prav na glasbenem; založbe so skorajda nehale skrbeti za glasbenike, zgoščenke so preteklost, spletni medij youtube je postal oder, na katerem smo se znašli ob boku s svetovno produkcijo, klasični mediji so postali zelo razpršeni, videz je nenadoma blazno pomemben itd. Vse to je res izziv. Sicer pa pripravljam veliko novosti, več ta hip ne izdam, boste sami opazili. (Nagajiv nasmešek.) Tudi Zvončki (zgoščenke s pesmicami, pravljicami in zgodbicami za predšolske otroke, ki jih Marta ustvarja s sestro Magdo, op. p.) bodo šli ponovno na sceno, to obljubim.